

VAD onderzoeksplatform: Algemene methodologische beschouwingen

Geert Loosveldt

Centrum voor sociologisch onderzoek

Centrum voor survey methodologie

Overzicht

- ESS: meten van alcohol consumptie
- Onderzoeksdoelstellingen
- Evaluatie van een meetinstrument
- Evaluatie van de representativiteit
- Rol van de media
- Afsluitende suggesties

“...en hoe zit dat nu
eigenlijk met (drugs)
Alcohol gebruik
hier bij ons in België?”

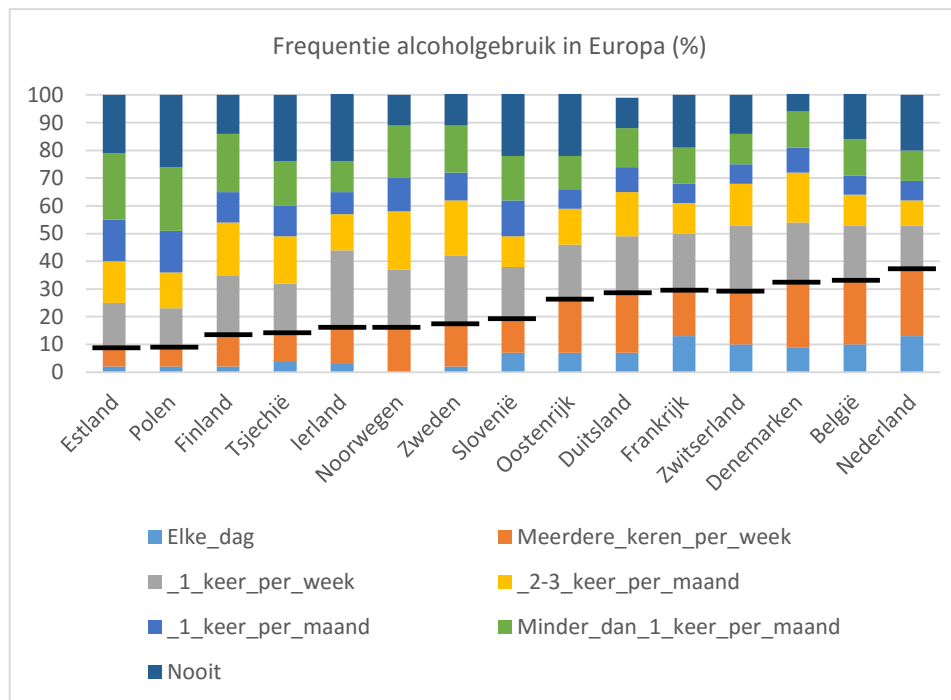
Voorbeeld: European Social Survey- Alcoholgebruik

- **Achtergrond**
 - **ESS is een Europese onderzoeksinfrastructuur**
 - 2 jaarlijks survey in zoveel mogelijk Europese landen
 - Eerste ronde 2002
 - Face-to-face interviews bij representatieve steekproef uit de populatie van 15+
 - Datasets en documentatie zijn gratis beschikbaar:
 - www.europeansocialsurvey.org
- **Ronde 7 (2014): module 'Ongelijkheid in gezondheid'**
 - **Onderzoeksdoelstelling: in kaart brengen van gebruik van alcohol**
 - De frequentie waarmee alcohol gedronken wordt
 - De hoeveelheid alcohol die gedronken wordt
 - De frequentie van binge drinking

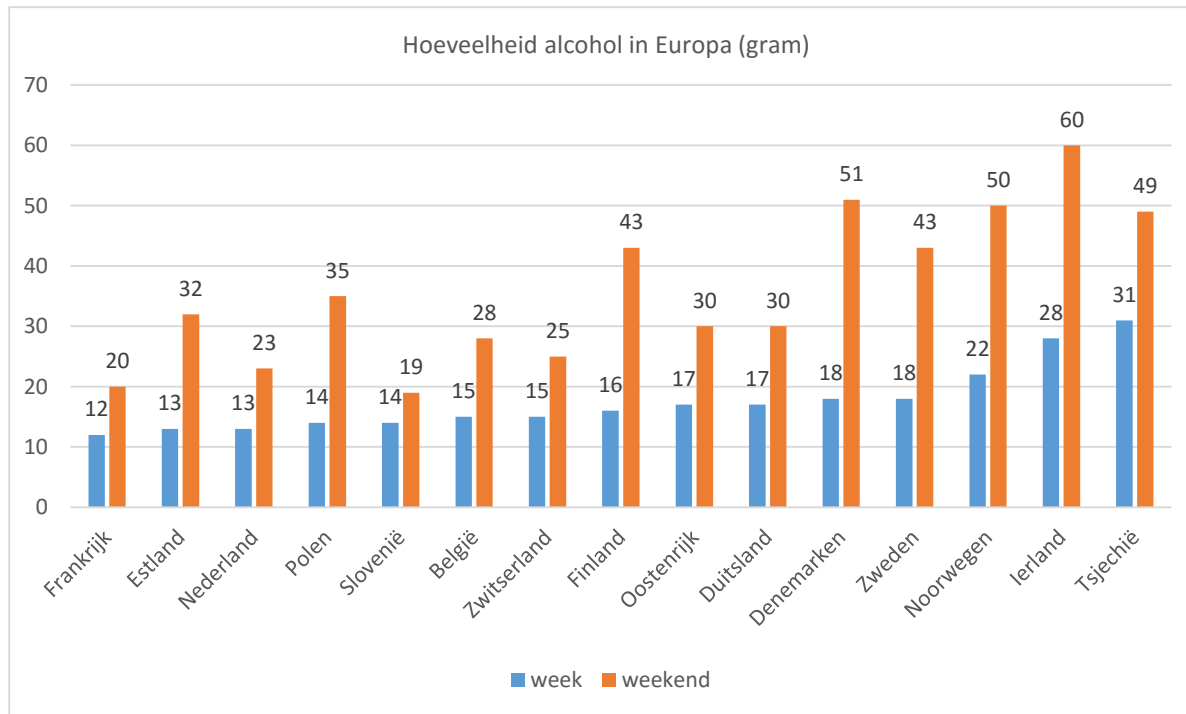
- **Bevraging frequentie van alcoholgebruik**
 - Hoe vaak heeft u alcohol gedronken in de afgelopen 12 maanden? (Bijvoorbeeld: wijn, bier, sterke drank of andere alcoholische dranken.)
 - Elke dag
 - Meerdere keren per week
 - Eén keer per week
 - Twee tot drie keer per maand
 - Eén keer per maand
 - Minder dan één keer per maand
 - Nooit
- **Bevraging hoeveelheid alcohol**
 - Denk aan de laatste keer waarop u alcohol gedronken heeft op een maandag, dinsdag, woensdag of donderdag. Hoeveel van elk van de volgende dranken heeft u die dag gedronken?
 - Denk aan de laatste keer waarop u alcohol gedronken heeft op een vrijdag, zaterdag of zondag. Hoeveel van elk van de volgende dranken heeft u die dag gedronken?

 <p>GLAS BIER (25CL)</p>	 <p>FLESJE OF BLIKJE BIER (33CL)</p>	 <p>GROOT BLIK BIER (50 CL)</p>	 <p>GLAS STERK BIER (33CL)</p>
 <p>GLAS WIJN (12CL)</p>	 <p>FLES WIJN (75CL)</p>	 <p>GLAS APERITIEF</p>	 <p>KLEIN GLAS STERKE DRANK</p>
 <p>GROOT GLAS STERKE DRANK</p>	 <p>COCKTAIL</p>	 <p>ALCOPOP</p>	

- België in vergelijking met andere Europese landen
 - Frequentie

- Hoeveelheid

- België 10de (week) en 11de plaats (weekend)
- Correct beeld van het alcoholgebruik in Europa?
- Evaluatie meetinstrument en representativiteit

Onderzoeksdoelstellingen

- Wat
 - definitie van onderzoekseenheden
 - Middelen: welke (samenstelling) en hoeveelheid
 - Gebruikers: wie gebruikt welke middelen in welke hoeveelheden
 - Voorbeeld: festival onderzoek
 - Meer info op gebruikersniveau
 - Vragen over welke middelen niet over gebruikers
 - gericht op
 - Populatie parameters: (samenhang tussen) variabelen
 - Beschrijving van cases
 - Detecteren van nieuwe trends: nieuwe middelen en/of nieuwe gebruikers van gekende middelen
 - ...
 - Vb. festivalonderzoek: wat? Beperkingen?
- Waarom
 - Gedocumenteerde beleidscontext
 - (Gerichte) preventie, feedback naar gebruikers, reductie risico

Evaluatie meetinstrument

- Onderzoeksdoelstellingen: uitgangspunt en terugkoppeling
- validiteit en equivalentie
 - Meten we wat we bedoelen te meten en meten we telkens hetzelfde
 - Voorbeeld: GDS vertaling van de vragenlijst
- Vergelijken en vergelijkbaarheid
 - Groepen en landen: Meer of minder
 - Tijd: toename of afname; nieuwe middelen
 - Benchmark → indicatie van de aard en ernst
 -

- Voorwaarde om te vergelijken: vergelijkbaarheid
 - Verschillen tussen groepen of momenten moeten inhoudelijke verschillen zijn en geen verschillen tussen in de wijze waarop meetinstrumenten worden gebruikt.
- Vergelijkbaarheid d.m.v. standaardisatie
 - Het zelfde meetinstrument/procedure op dezelfde wijze gebruiken
 - Bv. Afname van vragenlijsten, procedure voor het nemen van stalen
 - Meetfouten minimaliseren
- Evaluatie van de meting
 - Onder of overrapportering van gebruik?
 - Systematische of variabele tendens
 - Relatie met kenmerken van de respondent?
 - Bv. GDS tendens tot overrapportering bij bepaalde respondenten?

Evaluatie representativiteit

- Inferentiële uitspraken
 - Uitspraken over een populatie op basis van beperkte informatie
 - Voorwaarde: representatieve informatie
- Omschrijving van de populatie
 - Representatief voor weke populatie?
 - GDS: populatie: luisteraars Studio Brussel, lezer van de Morgen, ... ?
 - Festival onderzoek: 1 of alle festivals? Urinestalen uit de totale hoeveelheid? Bloedafnames enkel bij 'patiënten'.

- Voorwaarde: toevalssteekproeven?
 - Impact van de non respons (afwezigheid van informatie bij bepaalde steekproef eenheden)
 - Valide uitspraken zonder toevalssteekproeven (bv. Experimenteel design): randomisatie
- Evaluatie representativiteit
 - Vergelijking respondenten en niet respondenten
 - Vergelijking van de steekproef informatie met populatie informatie
 - Bij GDS noodzakelijk maar onmogelijk
- Representativiteit geen doel op zich
 - Terugkoppeling naar onderzoeksdoelstellingen
 - Exploratief onderzoek, opsporen van nieuwe middelen,
..

Rol van de media

- Veel interesse maar weinig nuance
- Impact op de normering
- Verantwoordelijkheid onderzoeker:
 - Informatie conform de wetenschappelijke standaard
- Verantwoordelijkheid van de media:
 - Correcte rapportering
- Beter geen media aandacht dan media aandacht met 'onjuiste' informatie

Afsluitende suggesties

- Bevraging van representatieve steekproeven
 - Subpopulaties: leerlingen en/of studenten
 - Bv. The Leuven college survey: web based self report survey over psycho sociaal welbevinden: reponse rate= 65,4
- Gebruik van nieuwe technologie
 - Registratie apps
 - cfr. tijdsregistratie: wanneer doen we wat met wie
 - App voor frequentie en hoeveelheid alcohol
 - Festival app: registratie van activiteiten, eten, drinken, ... met censoren voor geluid, hartslag, mobiliteit (GPS)

- Nieuwe designs
 - Combinatie van wat en waarom vragen → verscheidenheid van probleemstellingen → geïntegreerd overzicht van informatiebehoefte
 - Mixed methods: integratie van methodes om verschillende deelaspecten van de probleemstelling te behandelen
 - Vragenlijsten bij gebruikers over frequentie en hoeveelheid, semi-gestructureerde interviews over beleving
- Evaluatie van de bruikbaarheid van :
 - toevalsnieuwbal steekproeven
 - Gebruik van randomisatie procedure
 - Big data
 - Inhoudsanalyse van sociale media (bv. Facebook berichten)
 - Scannen op 'sleuteltermen' (bv. Nieuwe middelen)